

OKUMANIN BÜYÜSÜ İLE YAZMAK

Merhaba dostlar,

Yeni başlangıçlar her zaman heyecan vericidir, değil mi?

Melih Elal Okuma Grubumuz, 20 yıl önce bir avuç insanın okumaya olan tutkusuyla başlattığı yolculuğuna, her geçen gün daha fazla insanın katılımıyla büyüyerek devam ediyor. Bu okuma tutkumuzu, Nilüfer Kent Konseyi'nde veya farklı mekânlarda bir araya gelerek hiç ara vermeden sürdürüyoruz. Her buluşmamız, yeni bakış açılarıyla düşünce dünyamızı genişletiyor, farkındalık yaratıyor ve bizleri daha güçlü bir topluluk haline getiriyor. Kitap okumak, gün geçtikçe vazgeçilmez tutku haline dönüşüyor. Bu ortak tutkumuz, okuduğumuz her kitapta bizleri farklı dünyalarla buluştururken, aynı zamanda güçlü bir dostluk ve paylaşım ağı oluşturuyor.

Okuduğumuz edebi metinler, güçlü anlatımları, etkileyici karakterleri ve çarpıcı sonlarıyla, bizde yoğun duygular uyandırabiliyor. Ele alınan konular ya da tartışmalar sırasında zihnimizde sorular belirebiliyor. Eksik ya da tatmin edici bulmadığımız metinleri değerlendirme ve eleştirme ihtiyacı duyabiliyoruz. Her edebi metinde kendi yaşantılarımıza dair izler bulduğumuzda ise içimizde kendimizi ifade etme isteği doğabiliyor. Tüm bunlar ve daha birçok nedenle, biz okurlar olarak, bireysel yazma gereksinimi duyuyoruz.

Grubumuzdaki üyelerin de okuduklarından ilham alarak kendi yazılarını kaleme aldıklarını gördük. Her bir üyenin farklı bakış açısını, edebi yorumunu, kendi üslubunca yazdığı metinlerini okurlarla paylaşmak amacıyla bir e-dergi çıkarmaya karar verdik. Böylece, grubumuzun yazın yolculuğunu ve edebi üretimlerini okuyucularla buluşturmayı hedefliyoruz. Okuma tutkumuza yazmayı da ekleyerek yolculuğumuza devam etmek istiyoruz.

Bu ilk sayımızda, üyelerimizden bazılarının kendi dilleriyle ifade ettikleri öykülerinde, şiirlerinde veya makalelerinde de kendimize ve dünyaya dair yeni şeyler keşfedeceğiz. Bu yeni başlangıcın adı, sadece bir e-dergi değil, yıllarca süren okumaların ardından içimizdeki yaratıcı ruhun açığa çıkması ve yazarak nefes almamızdır. Üyelerimizin yazmanın özgürlüğünü tattıkça, bu nefes alışların çoğalacağını ümit ediyoruz.

Kendini ifade etmek, bir yazıyla olduğu gibi, bir çizimle de sessizce gerçekleşebilir. Üyelerimizin bu sessiz ifadelerine de yer verdik, çizimleriyle e-dergimize ayrı bir renk katmak istedik.

Bu satırları okuyorsanız, bilin ki siz de bu yolculuğun bir parçasısınız. Sadece okuyarak değil, düşüncelerinizi paylaşarak, tartışarak, hatta bize katılarak bu serüvenimizi büyütebilir, e-dergimizi hep birlikte bir edebiyat şölenine dönüştürebiliriz.

Bizler, bu yeni başlangıç için çok heyecanlıyız.

Sonraki sayımızda buluşmak üzere.

HAKKIMIZDA

Nilüfer Kent Konseyi

Yerel Gündem 21 sürecinin devamı niteliğinde kurulan Nilüfer Kent Konseyi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, hesap sorma ve hesap verme, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini ön planda tutarak çalışmalar yürüten bir kurumdur.

Nilüfer Kent Konseyi her şeyden önce bir özgürlük alanıdır. Kentlinin kente, ülkeye ve dünyaya dair sözünü sakınmadan dile getirmesinin güvence altına alan, karar mekanizmalarına yurttaşların aktif katılımını teşvik eden ve karar alıcılar nezdinde bunu garanti altına almak için çalışan, bu amaçlar doğrultusunda sivil girişimleri örgütleyen bir yapıdır.

NKK Melih Elal Okuma Grubu

Okuma Grubu, üyelerinin ortak kararı doğrultusunda her ay bir kitabı okuyarak grup üyeleri arasında tartışmaya açmakta; zaman zaman bu toplantılara kitabın yazarını da davet ederek okuma zevkini canlı tutmanın yanı sıra, okuma alışkanlığını yeni nesillere aşılamaı amaçlamaktadır. Ayrıca, üyeleriyle birlikte kültür gezileri düzenlemekte ve bir edebi eser için atölye çalışmaları yapmak amacıyla kamplar organize etmektedir.

Kuruluş: Ağustos, 2004

İÇİNDEKİLER

DENEME:

Başlangıçlar - Faruk İşcan..... 1

ELEŞTİRİ:

Postmodern Dünya - Serap Yenilmez Çetin..... 7

O Zamandan Beri - Coşkun Küçükkaraca..... 14

ŞİİR:

Tılsımlı Ayınlar - Gülsüm Işıldar..... 10

ÖYKÜ:

Ben Öldüm Abi - Serap Kalpak..... 3

Güvercin Adam - Elif Cankurt..... 11

Hayat Kafe - Türkan Nijmeijer..... 13

Rüya Defteri - İsmail Enes Aydın..... 17

KARİKATÜR:

Ödülle Başım Dertte - İlyas Koçak..... 6

BAŞLANGIÇLAR

Faruk İşcan

Başlangıçta Hidrojen Vardı (*)

Yayın yaşamına yeni başlayan e-dergimiz için “Başlangıçlar” konulu bir metin yazma kararı verdiğimde, aklıma önce adını bu yazının başlığında kullandığım Alman bilim insanı Hoimar v. Dittfurth’un kitabı gelmişti. Yazar kitabında, *Bir Başlangıç Vardı* alt başlığıyla, 14 milyar yıl önce evrenin doğuşuna yol açan big-bang dediğimiz patlamadan sonra günümüze kadar olan süreçte, dünyanın başlangıcı ve oluşumuyla ilgili konulara değinmektedir. Işık yılının 9,46 trilyon kilometre, ışık hızının ise saniyede yaklaşık 300.000 km. olduğu güneş sisteminin başlangıcının bilim adamlarınca belirlenmesi büyük bir başarı olsa gerek. Zira sonsuz boşluk içinde gün geçmiyor ki yeni bir galaksi keşfedilmesin. Geçtiğimiz yıllarda bilim insanlarınca keşfedilen güneşten 500 kat daha büyük galaksi, acaba sonradan bulunacakların başlangıcı mıdır?

Dünya yüzeyinde yaşayan tüm canlıların bir başlangıcı olduğu hepimizin bildiği gerçektir. Canlılar bildiğimiz üzere doğar, büyür, gelişir ve ölürler. Özellikle biz, düşünen varlık olan insanın yaşamı boyunca karşısına yüzlerce, binlerce başlangıç çıkar. Yeni bir yıl, yeni başlangıçlarla geçmişin perdesini çekip yeni bir yılın heyecanlarına ve bilinmezlerine kucak açmak demektir. Bir okula başlamak, okuyup yazmaya başlamak, yemeğe başlamak, spora başlamak, sigaraya başlamak, yeni bir kitaba başlamak, sevmeye başlamak, izlemeye başlamak... Başlamak... Başlamak... Sonsuz sayıda başlamayı ve başlangıçları yüzlerce sayfaya yazabiliriz. Belki en güzel ve en anlamlı başlangıç, doğduğumuzda gözlerimizi çevreye gezdirdiğimiz andır. Çeşitli kanallardan çoğumuza ulaştığına inandığım,

bir doğum sırasında doktorun parmağını eliyle sıkıca tutmuş ceninin fotoğrafını görmüşsünüzdür. İşte en güzel başlangıçlardan biri bu olsa gerek.

Yaşama yeni bir başlangıç yapmanın anlamı nedir, hiç düşündünüz mü? Rüzgâr ya da çeşitli böcekler ile taşınan polenlerden oluşan meyvenin yaşamının başlangıcı; dalından ayrıldıktan sonra çürümeye yüz tutması ise sonunun başlangıcı mıdır? Çoğumuz için son olduğunu bildiğimiz ölümün yeni bir başlangıç olduğu hiç aklınıza gelir mi? Şair ne güzel söylemiş, *Başlangıç (**)* adlı şiirinde:

Doğanın bana verdiği bu ödülün
Çıldırıp yitmemek için
İki insan gibi kaldım
Birbiriyle konuşan iki insan.

Sanat, tarih ve psikoloji alanlarındaki “başlangıç” konusuna değinecek olursam, bize birçok alanda yol göstermiş oldukları görülür. Birçok güçlü edebiyatçının “başlangıç” ile ilgili eserinden bahsedilebilir. Alman şair Goethe’nin bir sözüne yer verecek olursam, “Hayat, hiçbir şeyi başladığımız gibi bitirmemize izin vermez, değişmeye mahkûmuzdur ilk andan beri,” der. Dostoyevski ise ilk roman deneyimine Netoçka Nezvanova adlı küçük bir kızın, hasta annesiyle başarısız bir müzisyen ve alkolik üvey babasıyla yaşadığı acı yaşam hikâyesini anlatmayla başladığını sanırım anımsamışsınızdır.

Ya sevmenin, sevginin başlangıcı nedir? Psikolog, sosyolog, düşünür ve yazar Dr. Erich Fromm’un *Sevme Sanatı (***)* adlı eserinde sevmenin başlangıcı olarak yazarın değindiği konular hepimizin

dikkatini çekecektir: “Birlikte yaşayarak bir olmanın tersine, olgun sevgi kişinin bütünlüğünü, bireyselliğini yitirmeden birleşmesidir. Sevgi insanda etken bir güçtür; kişiyi öbür insanlardan ayıran, duvarları yıkan, onu öbür insanlarla birleştiren bir güç. Sevgi, insanın ayrılık, yalnızlık duygularını yenmesine yardım eder; gene de kendisi olarak kalmasını, bütünlüğünü yitirmemesini sağlar. Sevgide iki varlığın bir olması, gene de iki ayrı varlık olarak kalabilmeleri ikilemi gerçekleşir.” (****) “Sevgi bir etkinliktir; edilgen bir olay değildir, bir şeyin içinde olmaktır, bir şeye kapılmak değildir. Sevginin etkin özelliği, en genel biçimde şöyle tanımlanabilir: sevgi vermektir, almak değildir.” (*****) Aynı kitabın dördüncü bölümünde sevmeyi bir sanat olarak ele alıp sevme sanatını ve sevginin başlangıcını, “Sevginin Uygulanması” başlığı altında şöyle değerlendirir yazar: “Ele aldığımız sanat ister marangozluk ister hekimlik, isterse sevme sanatı olsun, her türlü sanatın uygulanmasında belli genel koşulların yerine getirilmesi gereklidir. Bir sanatın uygulanabilmesi her şeyden önce disiplin ister. Bir sanatta usta olmak için o sanatın üstüne düşmek gerektiğini kanıtlamak gerekmez. Bir sanatta usta olmak isteyen herkes, bir şey başarmak istiyorsa sabrın gerekli olduğunu bilmelidir. Son olarak, herhangi bir sanatı öğrenmek için gerekli koşullardan biri de o sanatın elde edilmesine çok büyük ilgiyle yönelmektir.” (*****)

Hepimiz için önemli tarihi başlangıçlar da vardır. Hepsini yazıya dökmek buradaki yerimiz açısından olanaksızdır. Sonuç olarak, yukarıda dar kapsamıyla değerlendirmeye çalıştığım “başlangıçlar” konusu sayfalarca yazılabilir. Yaşamımızda bizi etkileyen, sevindiren, üzen, mutlu eden, neşelendiren, hüzünlendiren ve umutlandıran birçok başlangıçla karşılaştığımızı, bazı başlangıçları özleyip onları aradığımızı eminim. Bu arayışlar hepimizi derinden etkiler ve belki de bizi bir yerlere alıp götürür. Yaşamınızın her anında güzel başlangıçlara ulaşmanız dileğiyle...

Kaynakça:

- (*) Başlangıçta Hidrojen Vardı-Hoimar v. Dıtfurth-Cumhuriyet Kitapları Çeviri: Veysel ATAYMAN
(**) Şairin Seyir Defteri-Edip CANSEVER-Adam Yayıncılık
(***) Sevme Sanatı-Erich Fromm-Payel Yayınları Çeviri: Yurdanur SALMAN
(****) Sevme Sanatı Sayfa: 28 (*****) Sevme Sanatı Sayfa: 29 (*****) Sevme Sanatı Sayfa: 104-105

BEN ÖLDÜM ABİ

Serap Kalpak

Geçen gün Ahmet'le karşılaştım. Çok sıcak bir yaz akşamıydı. Gömleğimden terden beyaz tuz lekeleri oluşmuştu, Ahmet'in gömleği tiril tirildi, lekесiz. Utandım. Çay bahçesine gittik. O buz gibi limonata söyledi ben ise çay. "Bu sıcakta çay mı içilir Allah'ını seversen," demedi. Ben de "Cebimdeki üç beş kuruş anca çaya yeter" cevabını vermek zorunda kalmadım.

Ahmet biraz tuhaftır. Saatlerce konuşur, hiç susmadan. Güzel de konuşur hani. Bilgili, hürmetkâr, ağzı güzel laf yapar. Çok kitap okur. Beni her gördüğünde okuduğu kitaplardan söz eder. Ben de bir kaşımı kaldırır, gözlerimi kısar, ufka doğru, "Vay be, okumak gibisi var mı, biz bu dünyaya ot geldik ot gideceğiz" gibi afilli birkaç cümle söyleyip kaderime sövmeye başlarım. Alçak gönüllüdür Ahmet'im. Hemen sırtımı sıvazlar, istersem okumam için kitap getireceğini, hiçbir şey için geç olmadığını söyleyip sıradan hayatıma gölgelik olur. Nasıl desem, adamdır adam. Sahipsizdir. Kapısını çalan yoktur. Her şey para değildir bu dünyada. Yok işte, dedim ya sahipsizdir civanım. Sürekli ölümden bahseder. Kendini her çeşit şekillerde öldürür, kefenler, şehrin tüm mezarlıklarında gömer. Vallahi öyle gerçekçi anlatır ki.

Yine böyle durmadan ölümden bahsettiği bir gece, gerçekten öldüğünü hissettim, Ahmet'ime sarılıp öyle ağladım ki gözlerim kan çanağına döndü. Anlattıklarından cinayet filmlerinin kralı çekilir.

Bu gece Ahmet suskun. Konuşurmaya çalışıyorum, bizim Kekeme Nazım'ın taklidini yapıyorum, işyerindeki kızların çoğuyla nasıl sevgili olduğumu anlatıyorum. Yok, tık yok Ahmet'te. Limonatanın buzları erimiş, bir

yudum içtiği yok. "Yav oğlum, içsene lan limonatanı," diyorum. Mal gibi yüzüme bakıyor. Çay bahçesi, kalabalık sesler beni rahatsız ediyor. Yok yok, bir şeyler olmuş buna. "Kalk," diyorum, "biraz yürüyelim." Uzun boylu Ahmet'in bu gece boynu bükük. "Neyin var oğlum, bu ne surat," desem, anlatmaz. Onun şöyle altından girip üstünden çıkacaksın ki, ağzından laf alsın. Kesin yine kafasına bir şeyler takmıştır. Ne karı derdi var ne çocuk ne kardeş. Tek çocuk, yaşlı bir ana, kirada evler, gelsin paralar. Ulan çalışmıyorsun da. Allah'tan belanı mı arıyorsun sırik oğlu sırik.

Geçen gün işten geldiğimde anam babamla Ahmet'ten konuşuyorlardı. Şöyle uzanıverdim kanepeye, bir iki esnedim, uyku numarasına yattım. Duyduklarım hiç de yenilip yutulacak şeyler değildi. Acaba benim duyduklarım onun kulağına da mı gitti? Ulan var ya, kim bu yalanı çıkarmışsa anasını avradını... Tövbe tövbe. Yok ya, duymamıştır. Gerçi mahalle dedikodu kazanı mübarek.

"Ahmet son okuduğun kitap vardı ya hani, şey, ismini hatırlayamadım. Hani kitabın kapağını çok beğenmiştim. Bir kadın resmi vardı." Bakışları nasıl desem, boştu. Aptal aptal bakıyordu. "Ahmet, koçum, sana diyorum."

"Sana Gül Bahçesi Vadetmedim."

"Evet ya ... eee bitirdin mi kitabı? Biraz anlatsana, merak ettim."

"Boş ver be abi, kitap işte. Bir ara anlatırım."

"Oğlum iyi misin, kitap diyorum, anlat diyorum. Daha sana anlat demeden sen bülbül kesilirdin."

"Sıcaktan be abi, sıcak beni bunalıttı."

"Yok ben öğreneceğim, dur sen."

"Şu caminin bahçesinde oturalım mı abi?"

"Parka gidelim, orası daha serin," dedim dinlemedi. Oturdu caminin avlusuna.

Camiye sırtı dönük oturduğumuzun farkına varınca yerimizi değiştirdik. Bu kez cami karşımızdaydı. Böylesi daha iyi. Baş önünde, ellerini koyacak yer ararken "Biliyor musun abi," dedi, sustu. Ben de sustum. O an, neyi biliyor muyum, cümlesi dudaklarımdan dökülmedi. Caminin minaresi kaç metre uzunluğundadır hesabıyla meşguldüm.

Ulan Cengiz, sen ne zamandır camiye girmedin. İçimde müthiş bir vicdan muhasebesi başladı. İnsan senede bir gün olsun cumaya gitmez mi, Allah seni yüzünden atmış, ciğerim cız etti. Bir filmde görmüştüm, Hristiyanlıkta insanlar günah işleyip papazın yanına kafes gibi bir yere girip günah çıkartır sonra tertemiz olurlarmış. Keşke bizde de camiye gidip imama anlatsak sonra tertemiz olsak. Estağfurullah. Var ya, kafamda ne piçlikler var Allah affetsin.

"Biliyor musun abi, bana dün araba çarptı. Anneme ilaç almak için dışarı çıktım, saat iki sularıydı. Çok hızla gelen bir arabanın altında can verdim. Kollarım kopmuştu. Apar topar hastaneye götürdüler. Kim olduğum anlaşılmadı. Kimse arayıp sormadığı için kimsesizler mezarlığına gömdüler. Senden ricam anneme gidip öldüğümü söyle. Beni kimsesizler mezarlığından alıp satın aldığımız mezarlığa gömsün. Lütfen abi, güveneceğim tek kişi sensin," dedi. Dondum. Buz kesti her yanıma, bir ara nerede olduğumu unuttum.

"Hele bir dakika dur," dedim. Kalktım. Alnımdan buz gibi ter boşalıyordu. Çeşmeye koştum. Başımı çeşmenin altına tuttum. Saçlarımdan akan sulara aldırmadan Ahmet'in yanına gittim. "Oğlum sen sağsın, yaşıyorsun, karşımda duruyorsun ya. Kendine gel, bana anlattın bari başkalarına

anlatma. Deli derler sana. Mahallede teneke çalarlar ardından. Ulan evlenemezsin, kız vermezler sana. Kendine yazığın gelmiyorsa bari anana gelsin."

"Ben öldüm abi, inanmıyorsan bu senin sorunun."

"Bak bana, üzerine bir dalarım o olmayan aklını alırım. Deli misin sen?"

Son kelimeyi söylemeyecektim, ağızımdan kaçtı. İnsanda din iman bırakmadı. Anamların dediği doğruydu. Kafayı sıyırmış dediydiler. Mezarlıklarda gece gece gezermiş. Kendine mezar taşı yaptırmış. Elimi omzuna attım.

"Sen iyi değilsin. Ben senin ilacını biliyorum. Bir iki tek atarsak hiçbir şeyin kalmaz. Kuş olup uçarsın. Kafan güzelleşir."

Olmadı yav, tam da caminin karşısında söylenecek söz müydü. Özür dilerim Allah'ım, ben sadece iyilik için söyledim, sen içimi biliyorsun.

O sakın, mülayim Ahmet, sen tut elimi, omuzundan bir it, ayağa bir hışımla kalk, ana avrat küfürler savur. Hem de caminin karşısında. Olacak iş miydi bu. Defolup gitti. O gece sabaha kadar rüyamda Ahmet'in ölüp ölüp dirildiğini gördüm. Sabah anamla babamı yokladım, havadis var mı yok mu? Yoktu. Olsaydı söylerlerdi. Ne de olsa yaşlı insanlar, ağızlarında bakla ıslanmaz.

Hava yine sıcak. Haberlerde sıcakların daha da artacağı söylendi. Babam "Tabii insanlar şeytanlaşınca dünya da cehenneme döner," dedi.

"Bugün günlerden cuma mı?" diye sordum anama.

"Yok perşembe," dedi.

Babam genelde cuma hutbelerinden etkilenip hocanın sözlerine kendi yorumunu

katarak anlatmak gibi üstün bir meziyete sahiptir. Allah biz günahkâr kulları affetsin. Yüzüme bakıp söyledi, üzerime bile alınmadım.

Ahmet'in evine gitme fikri dün gece düştü aklıma. Yakınımızda oturuyorlardı. Yürüme mesafesinde. Serinliği bekledim. Yanıma bir şişe buz gibi su aldım. Anam şapka takmam için ısrar etse de takmadım. Kaç yaşında adamım, anamın yaptığı muameleye bak.

Tek katlı müstakil evlerinin bahçe kapısı kilitliydi. Bir iki denemeden sonra açtım. Daire kapısının zili çalışmıyordu. Elimle önce yavaş sonra hızlı vurdum, açan olmadı. Ahmet neyse de, annesi bir yere gitmezdi ki. Bana ne yav, milletin bekçisi miyim. Düştüm bir Ahmet peşine. İçimdeki sese kulak vermenin pişmanlığını yaşarken kapı açıldı. Elinde kitabıyla Ahmet içeriye davet etti beni. Dün geceki halinden eser yoktu. İçeriye girmeyecektim, kapıdan sorup Sarı Cemil'le buluşacaktım. Neyse geçtim içeri. Bahçenin ferahlığı salona sinmemiş. Bir koku vardı içerde. Nasıl anlatsam, naftalin kokusuyla küflenmiş peynir kokusunun birleşmesi. Elindeki kitabı sehpaye bırakınca kapaktaki kadınla göz göze geldik. İçim ürperdi. Arkamdan birinin geçtiğine yemin edebilirim. Çay getirdi Ahmet. İçtim çayı, bayattı, en az iki günlük diyebilirim. Bugüne bugün çay uzmanıyım, kahvehanedeki çayların demlenmesine kaç dakika kaldığını ben bilirim. Bu konuda mütevazı olamam. Annesini sordum, uyuduğunu söyledi. Ölümünden bahsetmedi. Konuşacak bir şeyler düşündüm. Zihnimin karışıklığından sözcükler çıkmadı. İzin istedim,

"Akşam çay bahçesinde buluşalım," dedim.

"Olur," dedi.

Annesinin uyuduğu odaya gidip bir çırpıda geri geldi.

"Annemi görmek ister misin?" deyince

"Olur," dedim. İçeri girdim. "Annen uyuyor rahatsız etmeyelim" dedim.

Tam çıkmak üzereyken çorabımın ıslandığını hissettim. Yerler yapış yapıştı.

"Buluşalım abi," dedi.

"Tamam," dedim.

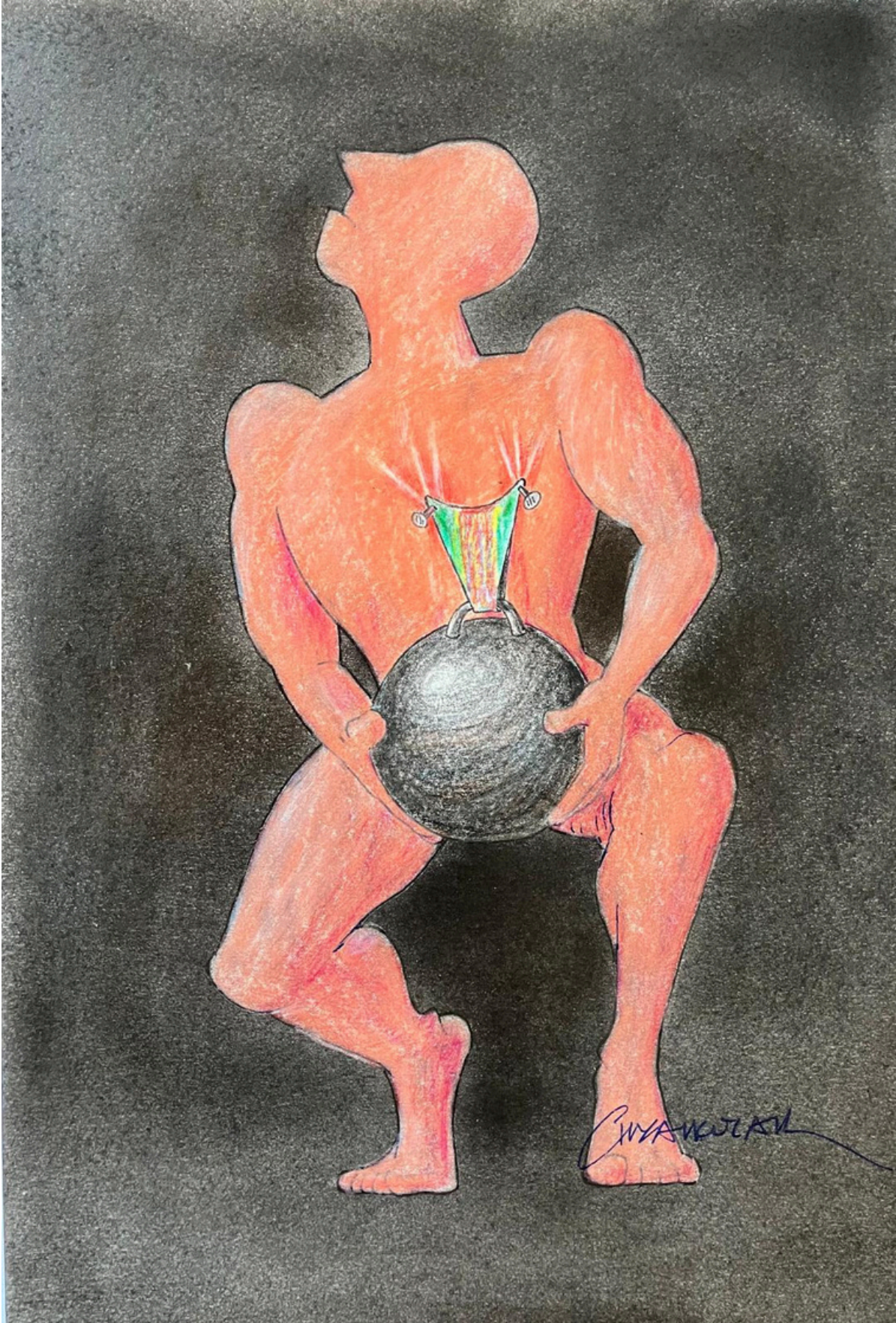
"Kitabını bitirdin mi?" diye sordum.

"Bitti," dedi.

ÖDÜLLE BAŞIM DERTTE

İlyas Koçak

POSTMODERN RÜYA

Serap Yenilmez Çetin

Bana göre, Cervantes, Don Quijote'yi postmodern bir rüyanın içerisinde bulmuştur. Cervantes, romanın hiç sözünün edilmediği bir dönemde, kendi metnini gelecek yüzyılları da kapsayacak şekilde düşlemiştir.

Yazar, daha kitabın ilk tümcelerinde 'Aylak Okur' ifadesi ile gelecek yüzyıllardaki okurlarına seslenerek yarattığı metne karşı tarafsız ve mesafeli durmaya çalışacağına sözünü verir. Önemli olanın yazar değil anlatı olduğu vurgusuyla yola çıkar. Aynı zamanda okur-yazar ilişkisinin eser içerisinde devam edeceğinin izlerini daha ilk tümcelerde ortaya koyar. Don Quijote'de okur romana dâhil edilmiştir. Okur, romanın içerisinde yer yer kendisiyle yüzleşecek; yer yer yazarın kedisine seslenişini ile irkilecektir.

3. tekilin gözünden anlatılmaya başlayan metnin anlatıcısı bir süre sonra değişir. Metin 2. anlatıcısı sayfalar arasında boy göstermeye başlar. Daha önce yazılmış ya da yazılmaya devam eden; sahaflarda, bavullarda saklı kalmış Don Quijote hikâyeleri ile karşılaşırız kitabın içerisinde. Bu durum okuru Don Quijote'yi eski zamanlarda yazmış başka yazarlara götürür. Mağripli Badicani'nin metnin ilk yaratıcısı olarak ortaya çıkışından sonra, metnin girişini yazan Cervantes, anlatıcının anlatıcısı mertebesine erişir. Don Quijote okunan aynı zamanda yazılan bir eserdir.

Quijote, kitabın ana kahramanı, yeri geldiğinde kenara çekilebilecek kadar güçlü gizli anlatıcısıdır. Elindeki mızrağını sihirli bir asa gibi kullanır; dokunduğu yardımcı karakterleri, mekânları yeni bir hikâyeye dönüştürür. Oyunun kurucusudur. Ayakları yere basmayan, delilik sınırları içerisinde gidip gelen halleri ile oyundan oyuna koşar.

Kalbinde taşıdığı platonik aşkı Dulcinea El Tobosa gerçek bir aşktan çok Don Quijote'nin ilham kaynağıdır; romanın görünmeyen gücüdür okur için. Don Quijote bir anlamda aydınlığa yürüyen başkahramandır. Yol arkadaşı Sancho Panzo toplumun geri kalmış yüzüne işaret eder. Panza'nın kitaptaki sesi halkın sesi, atalarının izidir. Panza'dan atalarından işittikleri dışında bir şey duymak neredeyse imkânsız gibidir. Kendi etrafında dolanır durur, kendisini aşmaya dair herhangi bir çabası yoktur.

Cervantes, gördüğü postmodern rüyayı gerçeğe dönüştürmek için önce ana ve yardımcı karakterlerini tanımlar. Ardından rüyasına gerçek bir temel yaratabilmek için yola düşer. Kahramanlarına kostümler hazırlar, uygun mekânlar seçer, onların arasındaki ilişkileri tanımlar. Bunların hepsini, bize göstere göstere yapar.

Cervantes için çıkış noktası şövalye kitaplarıdır. Bir anlamda şövalyelik yazarın esin kaynağıdır. Niteliksiz edebiyat sınırları içerisinde tanımlanabilecek bu kitaplar konu zenginliği bakımından Cervantes'in anlatısı için altın madeni niteliğindedir. Şövalyenin mızrağını dokunamayacağı alan, giremeyeceği delik yoktur. Şövalye kitapları ve onlara dair yorumlar anlatı boyunca tekrar eden bilgi (leit motif) olarak karşımıza çıkar. Bu durumda anlatım biçiminin önemine tekrar tekrar vurgu yapılır.

Metinde edebi tekniklerin, anlatım biçimlerinin birçoğu ile karşılaşırız. Gizli açık montajlar, tekrar eden bilgiler (leit motifler), geriye dönüşler, mektuplar, diyaloglar, efsaneler, atasözleri, şiirler, soneler, dilekçeler, hikâyeler, tiyatro oyunları, vasiyetnameler, iç içe geçmiş kuşatıcı hikâyeler... Metin kendi içerisinde yeni

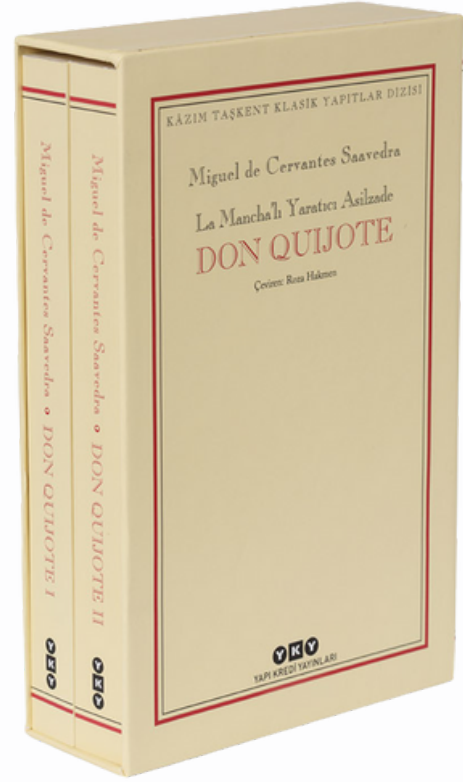
hikâyeler türeterek, değişik edebi türlere başvurarak kendisini zenginleştirir. Çağdaşlarıyla ve önceki eserlerle ilişkilidir, metinler arası yolculuklar keyif verir okuruna.

Roman, sarmal bir kurgu yapısıyla ilerler. Elindeki mızrağı ile yeni bir hikâyeyi ateşleyen Don Quijote, diğer kahramanlar devreye girdiğinde geri çekilip sırasını bekler. Hikâyeye anlatılmaya devam ederken başka bölümlerdeki kahramanların devreye girmesiyle iki anlatı arasında kesişim kümeleri yaratılır. Her hikâyeye, yeni bir hikâyeye açılır. Romandaki hikâyelerin bu kuşatıcı varlığı bizi Binbir Gece Masalarına kadar götürür. Üç oğluna miras bırakan baba, Sancho Panzo'nun yarım bıraktığı hikâyeler okurun aklına Cervantes acaba Şehrazat'a selam vermiş midir sorusunu da getirir.

Kitabın içerisinde karşılaştığımız daha önce yazılmış Don Quijote hikâyeleri ve anlatıcıları Don Quijote'yi kayıp eksik bir karakter olarak ortaya koyar. Kayıp kahraman Don Quijote bulunan yeni anlatımlarla birlikte küllerinden yeniden doğar, daha güçlü yeni hikâyelerle yoluna devam eder.

Cervantes'in görünürdeki anlatısının arkasında başka katmanlarda yer alır. Metinle birlikte yazım süreci, okuma süreci, farklı metin türleri, metinler içerisindeki felsefi, sosyolojik, sanatsal yaklaşımlar bizi üst kurmacalara taşır. Böyle bakınca sanki Cervantes kendisinden sonra gelecek olanlar için romanın el kitabını hazırlamış gibidir.

Anlatıcı hayalperest bir büyücüdür Cervantes için; gerçeği büyü'nün etkisinde allayıp pullayıp cazibesini artırır. Kötülüklerle mücadele etmek mantık dışılık gerektiği için büyülü gerçekçidir Don Quijote. Kötülüklerle karşı hareket alanında deli, akılca önde

gittiği için sorgulayıcıdır. Her şeyi karşıtıyla sorgular; hayatın derinliklerine inceliklerine dokunmaya çalıştığı için tam bir felsefecidir bu anlamda. Büyüler-büyücüler aynı zamanda güçlü birer metafordur kitapta; gerçeği olduğu yerden alıp başka bir yere, üst kurmacaya taşır.

Romanın en etkileyici bölümü "Münasebetsiz Meraklı'nın Hikayesi" başlığı altında anlatılmış olandır bana göre. Don Quijote'nin kurgusal anlamda bütünlüğü değerlendirildiğinde eserin bir minyatürü gibidir. Öncelikle yaşanacaklar kurgulanmış; sonra hikâyenin kahramanları adım adım metnin içerisine alınmış; kurgusal anlamda rüya edilen bu metin, sonuçta gerçeğe dönüşmüştür. Temelde bu öykü bir dostluğun ve evliliğin çerçevesinde namus hikâyesi gibi görünse de ikinci düzlemde yazılan oyunun

sahnelenmesi, üçüncü düzlemde kahramanlardaki değişimler, dördüncü düzlemde çeşitli yazı tipleri ve edebi tekniklerle donatılmış kurgusal bir metin olarak karşımıza çıkar. Hikâyede dostluk ve namus kavramları, kadına verilen değer, ilişkide imkânsız arama konularına değinilir. Camilia ve Anselmo'nun öyküsü aynı zamanda gizemin, esrarın, polisiye olayların kurgusudur.

Birinci kitabın esrarlı dünyasından çıkıp, yeni bulunan ikinci cilde başladığımızda yazınsal bir oyunun içerisine düşmüş olduğumuzu anlarız. Don Quijote ilk sözcüğünden son sözcüğüne kadar ustaca kurgulanmış bir yazınsal oyundur. Bir eserin yaratım aşamasına dair tüm süreçleri içerir. Yazar, kurgulama, yazım, basım, yayın, çeviri, okur, olumlu-olumsuz eleştiri, yazarın kendisini değerlendirmesi, yazarın şöhreti, ilham,

esin, taklit, yazın türleri... Bir romanın hazırlanışında karşılaşacağımız tüm aşamalar kitabın yan karakterleri gibidir. Don Quijote bu durumda bir ilk roman değil neredeyse modern edebiyatın ustası niteliğindedir. Cervantes anlatısı evrensel, çağlar üstü bir metindir. İnsan hayatına dair tüm olgulara değindiği için adeta hayatın hükmü gibidir.

Don Quijote'den Cervantes'in hayatına bakıldığında, kitap Cervantes'in izdüşümü gibidir. Cezaevi yılları, esareti, kurtulması için ailesinin topladığı fidye, sol elini kaybetmesi romanın içine işlenmiş öykülerde yer alır. Maceralı bir hayat, edebi bir birikimle birlikte yüzyıllara damga vurmuştur. Bu durumda tam anlamıyla derin okuma kitabı olan Don Quijote'ye de biz aciz okurdan ancak bir selam göndermek düşer.

Şubat 2020

Cervantes'in Evi

Kaynakça:

- O İyi Kitaplar Olmasaydı - Emin Özdemir, Bilgi Yayınevi, 2.basım
- Kurmaca Kişiler Kenti - Emin Özdemir, Bilgi Yayınevi, 2.basım
- Borges'in Dediği Gibi- Gökhan Yavuz Demir, Nora Kitap, 1.baskı
- Don Quijote ve Roman Sanatı- Carlos Fuentes, Michel Foucault, Yaşar Kemal, Adnan Binyazar, Feridun Andaç, Raşel Rakella Asal, Kafekültür Yayıncılık, 2.baskı

TILSIMLI AYINLER

Gölsüm Işıldar

Dünya ağrımı gücendiren ölümü
Anlamamış gibi yapmaktan geliyorum,
Çünkü hayat denilen gerçeğe,
Başka kalplerin kilidi kırılarak giriliyor.
Yekpare ufkumu delen hazımsız sözler
Ekşiliğin yüzünü buruşturdukça
Dışına sığmayan içimi terket ki
Varoluş hüznümü kucaklayan
Şiirimin kabuksuz yarasını öpeyim...

İsmarladığım endişeler
Heplikten hiçliğe, hiçlikten hepliğe
Yalap yalap dönüyor ve
Zamanın iskeletine öptürdüğüm acılar,
Zehirden panzehir
Cennetten cehennem çıkararak
Kirlendikçe, bütün renkler
Arasında bembeyaz kalan
Aşka tutunuyorum...

Çok dilli sözcükler mezhebiyle
Korkutmaya çalıştığım ölüm
İncinmeye alışkın kalbimi
Tılsımlı ayinlerle uyut çünkü
Hayatı hüzne tabi kılan ölümse
Aşk da ölümün ölümsüzü,
Ey suları çekilmiş nehirlerde çağıldayan
Kızgınlığın suyunda açan çiçek
Kutsallığını bozar mı,
Seni durup seyretmek...

GÜVERCİN ADAM

Elif Cankurt

Gelin geldiğimden beri elli beş senem geçti bu evde,” dile geliverecek duvarlardan medet umarak bakıyor, Hediye Yenge. Şişman vücudu çiçekli büzgülü bir etek ve bluz altına saklanmış. Tombul elleri açılıyor iki yana. Üzüntülü anlatımına ağzı eşlik ederken, gözleri yine de hayat dolu. “O gün kalktı, sobanın durduğu köşeye gitti Ahmet Dayın. Elleriyle duvarları yokluyor. ‘N’apıyorsun?’ dedim. ‘Bahçeye çıkacağım.’ Kapı orası değil ki! O zaman anladım bir şey olduğunu. ‘Gel bu yana,’ dedim. Ağır vücut. Zor çekeledim.”

Ahmet Dayıya bakıyorum. Tavana dikmiş gözlerini. Gülümsüyor.

Güneş parlıyor. Güvercinler mavi gökyüzünde uçuşuyor. Çok güzeller. Mutluyum.

“O günden beri durumu gitgide kötüledi. Hep elime bakıyor.”

İçim kazanıyor birden, acıkmışım, ‘Yemek...’ diye ağlayacağım neredeyse. Sabırsızım. İşte o... O geliyor... Sevindim... Elinde tepsi var mı? Yok... Hayallerim yıkıldı. Umutsuzum. Aç mı kalacağım? Endişe doluyor içime.

“Bugünleri görmek de varmış. Kapı gibi güçlü kuvvetli adam ne hale düştü. Allah kimsenin aklını almasın. Bunadı işte zavallı.”

Yataktan kaldırmaya çalışıyor beni. Elimden çekiyor. Koluma girmeye çalışıyor. Zorluyorum kendimi. Yapamıyorum. Muhtacım. Vücudum ne kadar da ağır.

Ahmet. Hadi gayret et, kalk!” Hediye yengeye yardım etmeye çalışıyorum. Zayıf bedenimden pek de umutlu değilim. Yastıklarla besliyorum Ahmet dayının belini. Oturtuyoruz en sonunda.

Annem mi benim? “Anne...” Nefes nefese kaldı annem. Ayaklarım çok ağır, yavaş, kocaman. Neler oldu böyle? Hayret içindeyim, şaşkınım ve endişeliyim.

“Ohh! Allahım sabır ver, güç ver bana.”

Ne diyor? Anlamadım. Yük oluyorum. Üzülüyorum. Çaresizim. Düşmeyeyim ben. Korkuyorum. Bir şey diyeceğim ama ne? Gelmiyor ki aklıma. Sıkıldım, bunaldım. “Anne...”

“Ben Hediye, Ahmet. Hadi otur bakalım, yavaş... Bazen arada akli gidip geliyor.”

“Karnım aç.”

“Dur. Tamam. Sen otur burada. Kahvaltı getireyim.”

Yardım etmek istesem de boşuna. Hediye Yenge fırladı gitti mutfağa yaşından beklenmeyen kıvraklıkla. Alışverişmiş duruma. En iyisi Ahmet Dayının yanında oturmak. Elimi alıyor kocaman avucuna, açıyor. Küçük bir çocukmuşum. Öbür elinin parmak ucuyla pıt pıt vuruyor avucuma. Sonra anlıyorum ki güvercin besliyoruz, elimizde yem. Çocukluğumdaki gibi. İnsan ne hale geliyor? Üzülüyorum eski neşeli halini hatırladıkça.

Kırçıl, Benek, Melek, Boncuk, Maviş, Çilli. Bahçede güvercinler uçuyor. Gökyüzü içime düşüyor. Başım dönüyor maviden. Güvercinlerin kanatları binlerce tüy. Kanat rüzgârı esiyor. Yelkanat. Hışır hışır sesleri alevleniyor. Uçuyorum, hafifliyorum. Mutluyum. Gagaları çarpıyor elime yerken, kaçmıyorlar benden. Seviyorlar beni.

“Hadi Ahmet. Kahvaltı getirdim.”

Bu ne? O kadın boynuma bir şey bağlıyor. Batıyor. İstemiyorum. Canım yanıyor. Çekmek istiyorum. Çıkıyor. Çaresizim, kurtulamıyorum, sıkılıyorum. Kaşık geliyor. Tutabilir miyim? Parlıyor. Yakalayabilir miyim?

Hediye elimi çekiyor.

“Dur. Dur. Dökülecek şimdi.”

Kızıyorum, öfkeleniyorum. Kaşık nerde? Elimi uzatıyorum. Yok! Sinirleniyorum. Kaşık çarpıyor. Ağzım acıyor. Dökülüyor. Sıkıldım. Bir bir, hızlı hızlı geliyor kaşık. Yutuyorum, doydum, yoruldum, bıktım.“Tamam.”

“Doydun mu Ahmet?”

Ağzımı siliyor. Islak, soğuk. Hiç hoşlanmadım. Bu kadın kim? Güvercin, yem ye, yem ye, aç kalma. Bu parlak şey ne?

“Aynayı mı aldın Ahmet?”

Bu kim? Koca yüz, buruşuk, kocaman yüz, beyaz saçlar, kanlı kahverengi gözler.

Tanıdık bakıyor. Bu ben. Şaşkınım. Gökyüzüne düşen çocuk bu mu? Korkuyorum. Benim çocuklarım nerde? Karım? “Hediye!”

“Akli geldi galiba.”

“Güvercinler. Yem vereyim. Uçurayım. Yenileri gelir.”

“Sen kalkma, düşersin. Ben onlara yem verdim. Merak etme. Bak kim geldi seni ziyarete?”

“Kim?”

“Nuriye'nin kızı.”

“Nasılsın Ahmet Dayı? Geçmiş olsun.”

“İyiyim.”

Adı neydi? Öyle bakma bana. Acıyarak bakma. Üzülüyorum. Karım konuşuyor. Anlayamıyorum... Sıkılıyorum... Kızıyorum. Göz kapaklarım ağırlaştı. Uyumak istemiyorum. “Nuriye nerde?”

“Nuriye gelmedi. Kızı geldi.”

Üzülüyorum. Özölüyorum Nuriye'yi. Güvercinler de yok. Bebeğin ağlama sesi geliyor. “Hanım, oğlan ağlıyor. Kalk! Bak.”

“Çocuk falan yok Ahmet. Allahım sen bana sabır ver, ya Rabbim.”

Söyleniyor. Neler oluyor, anlamıyorum. Hüzünleniyorum. İçerliyorum. Küsüyorum. Konuşmayacağım. Bebeğim ağlıyor... Güvercinler geliyorlar yine. İyi ki güvercinler var. Bak! Kuluçkada, yavrulayacak.

HAYAT KAFE

Türkan Nijmeijer

Fırtına henüz dinmiş. Gökyüzünde kara bulutlar asılı. Masada oturuyorum. Tavan açık, üşüyorum. Kafe çok kalabalık, kimse yok.

Annem, babam ve eşimle oturuyoruz; ama yoklar, varlar ama yoklar. Konuşuyorum, duymuyorlar. Oysa ben onları duyuyorum. Hem duyuyorum hem duymuyorum. Sesler çok derinden geliyor. Annem anlatıyor, eşim anlatıyor, babam hep suskundur zaten. Bulutlar dağılacak, güneş çıkacak. Bekliyorum. Sahi çıkacak mı güneş? Ne zaman? Üşüyorum. Kafe çok kalabalık, kimse yok.

Yan masada kardeşlerim var. Konuşuyorlar, gülüyorlar. Onlar güldükçe benim içim acıyor. Küçülüyorum, yok oluyorum. Hem yok oluyorum hem irileşiyorum. Onlara bakmıyorum, hem bakıyorum hem bakmıyorum. Onlar benimle konuşuyor. Hem konuşuyor hem susuyorlar. Onları duyuyorum ama dinlemiyorum. Dinlemek istiyorum, hem istiyorum hem istemiyorum. Konuşuyorlar, konuşuyorlar, konuşuyorlar.

Köşede arkadaşlarım var. Onlar beni görmüyor, ben de onları görmüyorum. Aynı masada oturuyoruz; beni tanımıyorlar, ben de onları tanımıyorum, biri hariç. Başka bir masada başka arkadaşlarım var. Çok eğleniyorlar. Kahkahaları bana ulaşıyor, ben gülmüyorum. Hep oradalar, hem görüyorum hem görmüyorum. Bazen görüyor bazen görmüyorum.

Hem en yakın hem de uzağımda başka bir grup var. Çok başkalar. Onlar beni duyuyor, ben de onları duyuyorum. Sıkıcılar. Susuyorum, dinlemiyorum. Onlar da susuyor, beni dinlemiyor. Bulutlar arasından güneş

sızıyor, doğrudan onları aydınlatıyor. Hem aydınlıklar hem görünmüyorlar. Bakıyorum, görmüyorum. Oradalar, ben görmüyorum.

Sahi güneş ne zaman çıkacak? Çıkacak mı? Üşüyorum. Kafe çok kalabalık, kimse yok. Dolu bir masa daha, bir masa daha, bir masa daha, bir masa daha... Masalar çok yakınımda, çok uzakta. Hem duyuyor hem duymuyorum. Hem konuşuyor hem susuyorum. Hem dinliyor hem dinlemiyorum. Üşüyorum.

Elimi uzatıyorum, görünmez duvara çarpıyor. Güneş çıkınca yıkılacak. Sahi güneş çıkacak mı? Üşüyorum.

O ZAMANDAN BERİ

Coşkun Küçükkaraca

“Bağlarından kurtulmuş öznelliğin kendi hareketi içinde yine kendi karşısına dönüştüğü bugünün kayda değer romanları ise, gerçekten de negatif eposlardır.” (1)

Tekvin, 11.bölümde tufandan sağ kurtulan insanların aynı dili konuştuğunu söyler. Ne zaman ki insanlar şehirler kurdular, göklere kafa tutarak Tanrı'ya savaş açtılar, Tanrı onları cezalandırmak için dillerini unutturup, ayırttırdı.

“İşte o zamandan beri ...“(2)

Benim için ‘o zaman’ın değiştiği tarih 2015 Şubat’ının soğuşunda oldu. Sodom ve Gomore kitabını konuşmak üzere Konsey’e gelişim dilimin ortaklaşmasının ilk adımıydı. 2016 yılının Aralık ayazında okuduğumuz Sabato’nun Tünel kitabı ise yazmak için ilham verdi. İş bu çalışma sekiz yıl ertelenmiş fikrin yazıya dökümüdür.

“Herkes Maria I. Hunter’ı öldürdüğümü biliyor. Ama kimse onu nasıl tanıdığımı,... onu öldürme fikrinin nasıl geliştiğini bilmiyor.”(3)

Bu çarpıcı itiraf, anlamı kendinden menkul şu soruyu getiriyor akıllara: İnsan sevdiğine nasıl kıyar? Üstelik onu anlayacak tek bir kişi olduğunu düşünürken...

Tünel’in uyandırdığı merak duygusu okuyucuyu kolaylıkla içine çekiyor. Eser ilerledikçe zaman zaman okuyucuya belirli mesafeden baktırıp, düşünmeye iterken; zaman zaman öykünün içine çekip taraf olmaya zorluyor. Öte yandan okur kendi birikimlerinden, çevresinde olup bitenden, bilgi ve görüşlerinden yola çıkarak yargıda bulunmaya başlıyor.

Yetmişlerin başında ortaya çıkan Okur-Merkezli kuram; metin kendi içinde kapalı bir dizge kendini sunuyor, yargı barındırmıyor. Metni okur tarafından yorumlandıkça varlığa dönüşüyor. Bu görüşe göre yazar kadar okur da eserin yaratılmasında pay sahibidir. Yani “metin ancak kendisini alımlayan okur tarafından varlık kazandığında yazınsal bir yapıya dönüşür”. (4)

Yorum okuyucuya bırakıldığından, eseri farklı bakış açılarıyla ele almak koşulsuz kabul edilebilir. Bu roman, kahramanımız Castel’in cinayet itirafı ile başlayan polisiye bir roman olarak ele alınabilir. Başka bir yorumla, Castel, - anlaşılmaz- arzu ile sarıldığı Maria’ya tutkularla gelişen bir aşk romanı olarak değerlendirilebilir.

Tünel

ERNESTO SABATO

“Belleğim benim için iğrenç bir utanç müzesini aydınlatan sefil bir ışığı andırıyor.” (5)

Kitabın bence altı çizilecek en güzel cümlesi olan bu cümleyle, başkaldıran insan önermesiyle baştan sona “varoluşçu” eser olarak incelenebilir. Öyle ki, yine eser boyunca yaşamın boşunluğu üzerine çok sayıda değinme ile varoluşçuluğu yakından ilgilendirir. Öte yandan, eser, bir kahramanın gerçeklikten uzaklaşmasıyla, uzaklaşırken kendince nedenleri ortaya koyuş biçimiyle psikanalitik açıdan çok fazla detay içeriyor. Bu detaylar metni okuyan/ yorumlayan tarafından farklı bir ‘yapıt’ haline getiriyor. Ben de bu yönüyle irdelemeye çalışacağım.

Ressam olan kahramanımızın sergisinde “Annelik” adını koyduğu tabloda, Maria’nın detayları fark ettiği satırlar; (:)
“Yukarıda solda açık duran bir pencerecikten denize bakan bir kadın...”(6)

Maria, tablodaki ayrıntıda, kendi yalnızlığının neden olduğu çaresizliği görüyor. Tabloda Maria’nın yorumlarıyla katilin her sayfada kendini ele verdiği yalnızlığı kesiyor. Onu anlayabilecek tek kişinin Maria olduğunu düşünmeye başlıyor. Ressam, Maria’ya kısa sürede âşık oluyor. Duyguları tutkuya ve saplantıya dönüşüyor. Psikanalizde “kadına ve aşka bakışın altında temel olarak çocuk cinselliğinin masum aşkı olan ödipal * sevgi yatmaktadır” (7)

Yazarın, tablonun adını “Annelik” olarak koyması, Odipus Kompleksine göndermedir. İlk aşk travmasının anne (ya da baba) olması insanları yaşam boyu bir anne ya da baba benzeri arayışına iter. Kahramanın sevgi konusunda travmalarının olduğu kitabın pek çok yerinde hissediliyor. Zira Maria’yı elde etme çabasının altında yatan duygu; aşktan ziyade

eksikliğini duyduğu şefkati Maria’nın ona kısmen sunmuş olmasıdır. Ressam “Maria’nın yanında kimileyin küçük bir çocuk gibi” (8) görüyor kendini. Maria’nın aşkının “en iyi olasılıkla annece veya kardeşçe bir aşk” (9) olduğu saplantısıyla yaşıyor. Kendini Maria’nın ellerinde “yemeğini yemesi veya uykuya yatması için basit masallarla kandırılan saf bir çocuk” (10) gibi duyumsuyor.

Nihayetinde Odipal karmaşaların neden olduğu keskin dönüşler kahramanı uçlara taşıyor. Maria ile aralarında doyurulmamış arzular, Maria’nın kaçıışı ve Castel’in aşka dair umutlarının tükenişi, akabinde kıskançlığın neden olduğu savruluşlar kahraman için tükenişin başlangıcı oluyor.

“Dünya değersiz ve kötüydü ama ben de onun bir parçasıydım, böyle durumlarda kendimi yeryüzünden silmek isterim, intihar fikri hoşuma gider, sarhoş olurum, fahişeleri ararım” (11)

Psiko teknik açıdan olay, kahramanın, Maria’da gördüğü anlayış üzerine yoğun bir libidonal yatırım yaparak (tıpkı çocuğun anne memesine bağlanması gibi) bağlandığı kişiyi (nesneyi) obsesif davranışlarla uzaklaştırmasıdır. Kaybedilen nesneye yatırılmış enerji, kişinin benliğine hastalıklı biçimde geri döner ve onda gerçeklik duygusunun yitimine yol açar.

“Ne olursa olsun tek bir tünel vardı, karanlık ve yalnız: Benimki çocukluğumun, gençliğimin, tüm yaşamımın içinden geçtiği o tünel” (12)

Tünel, kahramanın travmaları içinde aydınlık kavramının yitimini ifade ederken diğer anlamda, metafor olarak anne karnında geçirilen sürece göndermedir.

Anne karnı bebek için hem çaresiz, savunmasız ama aynı en güvenilen alan hem de bebeğin günahsız olduğu alandır. Bu süreçten sonra gerçeklik yitimi ile her tür davranışın bilinçaltında mubah olduğu ifade edilir.

Bir yanda aşık olunan nesneyle özdeşlik içinde sınırları aşarken öte yandan benliğin sınırları içinde kalmak, aşkın etkileyici ama bir o kadar acı veren koşuludur. Kahramanın zaten bir sanatçı olarak sınırlarda yer alan (yaratıcı) kişiliği mevcut gerçekliğe direnmiyor. Böylelikle kahramanımız gündelik yaşamdan kendini tasfiye etmeye başlıyor. Travmasının neden olduğu yarık derinleşiyor. Bir zamanlar aşk nesnesi olan Maria'yı düşmanı olarak görmeye başlıyor.

“Sanki canavar ağız gibi bir odaktan süzülen çıplak ışıkta bir kâbusun imgelerini izliyordum” (13)

Frued ardıllarından Bataille'nin tespiti şudur: “İnsanın en vurucu özelliklerinden biri olan benlikle özeli arasındaki sınırların yıkılması, aşk esrikliğine en derin gerileme anlarında ve aşırı acı koşullarında vuku bulur.” (14)

Kaynakça:

- 1- T. Adorno, Edebiyat Yazıları, Metis yay.2015 ,46 2- A. Manguel, Kelimeler Şehri, Yky yay. 2019, 55 3- E. Sabato, Tünel, Metis yay. 2021, 20 4- 'Alımlama Estetiği' ilkelerinin Ernesto Sabato' El Tunel adlı yapıtında Kavramsal uygulaması, İstanbul Üni. Doktora tezi, 2007 5- E. Sabato, Tünel, Metis yay. 2021, 16 6- E. Sabato, Tünel, Metis yay. 2021, 21 7- Yusuf Alper, Psikanaliz ve aşk, Kanguru Yay, 2016, 20 8- E. Sabato, Tünel, Metis yay. 2021, 9- E. Sabato, Tünel, Metis yay. 2021, 72 10- E. Sabato, Tünel, Metis yay. 2021, 73 11- E. Sabato, Tünel, Metis yay. 2021, 92 12- E. Sabato, Tünel, Metis yay. 2021, 145 13- E. Sabato, Tünel, Metis yay. 2021, 135 14- Yusuf Alper, Psikanaliz ve aşk, Kanguru Yay, 2016, 48 15- E. Sabato, Tünel, Metis yay. 2021, 151

(*) Frued' e göre insanın psikoseksüel gelişiminde 3-6 yaş arasındaki dönem Ödipal dönem olarak adlandırılır. Bu yaşlarda çocuklar karşı cins ebeveynlerine karşı yasak cinsel duygular (inest) hissederler. Bu nedenle aynı cinsten ebeveyni tarafından cezalandırılacaklarını düşünürler. Onları rakip ve düşman olarak görürler.İğdiş edilme korkusuyla erkek çocuk, anneye olan duygularını bilinçaltına bastırır (represyon). Sonrasında babası ile özdeşim kurarak onun gibi olma yoluna girer. Bu süreç Ödipal karmaşa olarak adlandırılır.

“Hücrenin penceresinden yeni bir günün doğuşunu izledim, bulutsuz bir gökyüzü ” (15) Sonrası, cezasını çekmek üzere tutuklanmıştır. Kahraman başladığı noktaya dönüp öldürme öyküsünü yazmaya başlamıştır.

Kitabın beni etkilemesinin temel sebebi gerçekliğin üstün gücünü hakkıyla teslim etmesiydi. Biçimde içkinleşmiş yükselmeler ve geri çekilmeler, olağanüstü detaylarla tünelin karanlığını fazlasıyla hissettirdi.

Kitaplarla kurduğum dünyada, en sağlam temeli kuşkusuz ki grubumuz attı, yirmi yıl önce. Altı çizili sayfalarca beslendiğim, işlendiğim, gün be gün bağlandığım bu gruba 'şükran' selamı olsun bu satırlar. Her kitapta açılan ufukla, her yorumda içsel bir yolculukla, içten bir dokunuş olsun. Aydınliğa açılınsın her sayfanız.

R Ü Y A D E F T E R İ

İsmail Enes Aydın

Gözlerimi açmam ile başladı rüyanın bitişi. Bir anda sonlanmadı bu rüya, bir anda başlamadığı gibi. İlk zamanlarını belirli belirsiz anımsıyorum. Onu bir temmuz akşamüzeri Merinos Parkı'ndaki etkinliğin giriş kapısının önünde beklerken görmüştüm. Anımsayışım belirsiz, çünkü bu ana şahit olan yalnızca benim. O beni görmedi ve bilmiyor. Benim için de o henüz yalnızca bir duruş ve bir varlık. İlk karşılaşmamızın, etkinlik düzenleyicilerinin yaptığı bir hata sonucunda uzun uzun bakışmamızla olduğunu sanıyor. Belki de haklı bu sanısında. Biriyle tanışabilmek için benim onu duyumsamam yeterli mi? Benim onun varlığını fark etmiş olmam onu var etmiş olabilir mi?

Bir rüyayı unutulmaz yapan gerçekçi oluşu mudur? Hayal ürünü olduğunu bilmemize rağmen, kalbimizin atışının şiddetini kulaklarımızdaki gümbürtüden anladığımız bir rüyayı görmeyi sürdürmeye çabalamayı ne ile açıklayabiliriz? Bu deftere en gerçekçi rüyalarım, en hayali görünen gerçeklerimizi yazacağım. Rüya yalnızca bana aitken, gerçekler paydaşları ile paylaşılıyor. Rüya defterimin yazılışına sebep olan kişi ile... Yazarken yeniden yaşayacağım hepsini, daha da yaşanmaması için hepsini zihnimden temizlemek üzere yaşayacağım bu kez. Tüm yaşadıklarımız mutluluk biriktirdiyse zihnimde ve yüreğimde, eminim ki sınır değerine ulaştı. Daha fazlası yıkımdır benim için. Hayal kırıklığı ise yaşananlardan artakalan; ne yüreğimde çatlamadık yer kaldı ne de hayallerimde kırılmadık öbek. Bu sebeple vakit kaybetmeden yazmalıyım, yeniden yaşamalıyım ve silmeliyim tüm kalanları belleğimden.

Aşk, Büyücü isimli flamenko gösterisinin bir parçası mı olduk diye düşünmüyor değilim kimi zaman... O gün, o büyücü bizi oyunun içine çekti de; izleyenler oyunun parçası olurken, sahne gerçek dünyaya mı dönüştü? Biz oyuna dönüşmeden önce izlediğimiz kişiler acılarını da, aşklarını da dans ile dışa vurup, direnmişlerdi. Hayır, hayır kendimi kandırmayacağım. Oyun sandığımız gerçekte yaşayamayanlar da oldu; hayalet dönüşüp sürekli huzursuzluk yayanlar da... Büyücünün kurduğu oyunda oyuncu olmuştuk, eminim artık buna. Kadim büyüü yaptı bize. Gerçek dışı olanı gerçek sandırdı. Uğruna ölünen tüm ideallerin, uğruna ölünecek bir olgu olduğunu sandırdığı gibi; büyülenmeye hazır genler taşıyan bizlere de ne güzel sandırdı, olabilirliğine inandırdı safça. Oysa gerçek olan, benim onu o henüz fark etmeden duyumsamam ve o koltukların yanında saniyelerce bakışlarımızın birbirine akışı... İzlediğimizi sandığımız oyun da, yaşadığımızı sandığımız gerçek de büyüünün bir parçasıydı, anladım. Rüyadan uyanıyor olmamla ayırdına vardım.

Hem böylesine büyük bir oyun kurmayacaklarsa, kadim geleneklerin sürdürücüsü Endülüs büyücülerinin Bursa'da işi ne olabilirdi ki? Onu Bursa'ya; o gün hiç de gidesi olmayan beni o etkinliğe kim yönlendirebilirdi? Çimenlerin üzerine yayılmış onlarca sandalye varken, birbirimizin koluna değip ürpertecek olan ikisine geçmiş olmamızı büyü değil de ne açıklar? İşte böyle başladı rüyam. *Aşk, Büyücü* gösterisinin başlaması ile daldım büyüünün içerisine. *Küçük Korku Dükkânı* müzikli oyununda beni uyandırmaya çalışan sesi duymam ile de başladı bitiş süreci. Sonun başlangıcı çok uzak hâlâ. İznik Gölü'nün yüzeyinde salınan plastik topumu

yakalamak için ardından usulca kulaç atarken, beni içine çekeceği uzaklara vardığımı fark edemediğim zamanki saflığımla, kayboluşa çekilişime dönmeliyim yeniden.

“Hayatına dokunmak gibi satırlarını okumak...” deyişi geliyor gözümün önüne; “Belki hiç söze dökemeyecek olduklarını okumanın verdiği, gizli saklı bir iş yapıyormuşum hissiyatı var mesela...” sözlerini dizişi belleğimde yeni duyulmuşçasına taze. “Her zaman yarım hissettiğim ne varsa çırpınıyor içimde, bilmem anlar mısın böyle söylediğimde? Sanki ne desem sende karşılığını bulacak...” sözleri, Endülüs büyücüsünün yaptığı büyünün etkisini biraz da olsa açıklar rüya defterimi okuyacak olanlara. En çok da bana anlatır. Bu büyüye kapılan zavallıya... Belki de yazdıktan sonra yakacağım bu defteri, buna en son karar vermeliyim. Şimdi sadece yazmak istiyorum. Yazmak, yazarken yeniden yaşamak ve silmek istiyorum tümünü zihnimden. Masallarda ayrı düşüp, birbirini arayan ikiz ruh parçalarına benzetmemin ardından durumumuzu; “Platon’un *Şölen*’i bu işte, bir bildikleri olmalı :)” deyişi bile ilk günlerinde bu büyünün farkına varmamı sağlamalıydı. Ya da, farkına varmıştımda bu olağan dışılığın; yine de kaybolmak mı istemiştım bu masal dünyasında? Gözleri dolduracak denli mutluluğun bu acımasız dünyaya fazla olduğunu bilmez miyim hiç? Tüketim çağının insanların, yoluna çıkan insanları ve yürekte büyüyen en insancıl sevgiyi, sindirebileceği kıvama geldiklerinde tükettiğini bilmez miydım? Bilirdim ve hâlâ bilirim. Yine de dalından kopmak için sonbahar fırtınalarını bekleyen kızıl yapraklar

gibi, bıraktım kendimi sevgi rüzgârlarında savrulmaya. Onun, gözümün önündeki heyecanlı, mutlu ve az da utangaç duruşunun hep süreceği hülyasına teslim olmuşken kımıldamadım.

Aynı anda, aynı düşüncelerimizi açıklayıp, biz galiba milyonlarca yıldır tanıyoruz birbirimizi dememiş miydik? Böyle bir tanış olma hissini bir büyüden başka ne verebilir insana? Empedokles’in, varlığın temel ilkelerinden saydığı sevgi mi? Gözlerimizin aynasındaki ruhlar, kısa bir süreliğine de olsa -uzun sürseydi bu defteri yazmaya karar vermezdim-; kalıplaşmış yargıların ve tensel heveslerin susmasını sağladığı bir dinginlik hali mi hissettirir yıldız tozu olan bizlere, bilmiyorum. Eskiden beri tanışık olma hâli yaşandı yine de. Sanırım bir büyünün kuvveti, ona maruz kalmışken, içerisinde bulunduğumuz durumu her zamankinden daha gerçek hissetmektedir. O da şöyle demişti; “Seninle ilk göz göze geldiğim anı hep hatırlıyor olacağım. Daha hiç konuşmadan, hiç bilmeden. Bu bizden büyük bir şey, bu çekim, adı her neyse, elle tutulamaz ama her şeyden daha gerçek bir şey...”. Her fırsatta iyi ki var olduğumuzu, birbirimizi hiç hayal kırıklığına uğratmamayı umduğumuzu söylediğimiz günler büyüye en fazla kapıldığımız günlerdi. İkimiz de yalnızca bir kez, büyünün farkına varıp, bir film platosun içerisinde olduğumuzu hissetmiştik. *Altın Karagöz Halk Dansları* gösterisi öncesinde, Kültürpark’ta kamp sandalyelerimize oturup, çayımızı yudumlarken; henüz birbirimizden çekinip, konuşmanın telefonun klavyesine dokunmak kadar kolay olmadığını söylediğimiz bir temmuz akşamüzeri kendini gösterdi bize masal dünyası. Önce gözlerimizin önündeki

gölet ve yeşillik manzarasına parlak, altın sarısı bir ışık doldu. Işığın yandan vurması ile görünümü büyüyen bir kedi gözlerimizin önünden heybetli bir yürüyüşle geçti. Apansız başlayan rüzgâr, yaz ortasında kuru yapraklar bulup, başımızın etrafında döndürmeye başladı. Biz birbirimizin ellerini tutup bulunduğumuz sahne ne kadar da romantik derken, birden bire sarı ışık kayboldu. Kedi yeniden bize yakın bir doğrultudan geçti. Biraz önceki gibi heybeti ve parlak sarı tüyleri kalmamıştı. Çaprazımızdaki bankta kitap okuyan kadın artık yoktu. Bisiklet süren çocuklar, yürüyüş yapan insanlar, herkes aniden kaybolmuştu. Ağaç dallarına konup bizi izleyen kuşlar da topluca uçtular parktan öteye. Yalnızca biz vardık, flamenkonun topuk takırtısında ruhları tanıştıranlar... Sahteliklerle dolu yaşamda, büyü sonucu da olsa böylesine masalsı bir zaman dilimine tanıklık edip, duygulanan gök de yaşlarını tutamayıp bırakmıştı üzerimize.

Bir yandan düşünüyorum; ben bu anıları silmek için mi yazıyorum, yoksa kalıcılık için mi? Belki de tozunu alıp bir müze vitrinine yerleştirmek için...

Endülüs büyücüsünün büyüü ilk haftanın sonunda, sinema karesi olduğunu değerlendirdiğimiz o manzarayı gördüğümüz an sonlanmıştı, sanırım. O andan itibaren, bir mevsimlik sevinçler, kırgınlıklar, okumalar, yazmalar, denize bakışlar, denizin oluşlar zamanı başlamıştı. Gemlik'te deniz kıyısını, bulutları ve kuşların kanat çırpışlarını adım adım duyumsadığımız büyüü günlerdi yaşanan. Bir rüyayı görürken, rüyada olduğunun farkına varıp, devamında ne olacağını merak ederek sürdürürüz ya yine de görmeyi, ondan sonrası bizim için de öyleydi belki de... Sorumluluğu ve

sorunluluğu büyüye ve büyücüye bırakmak kolay bir yaklaşım. Gerçekçiliği ise epeyce az... Milyarlarca yılda dağılıp, karışıp, toplanıp, yeniden dağılan yıldız tozları da, büyücü de, zamanın ruhu da yaptı üzerine düşeni. Peki ya insan, biz... Yaptık dersek yanılırız. İnsan yapmayı becerebilseydi, anlayabilseydi ve sadece tüketmeye odaklı olmasaydı, altın çağını kaybedip düşmezdi yalnızlığın oyunlarına. Şu yaşanılması, kaybetse gelmez dünyada huzuru ve yaşam paydaşlığını elinin tersi ile, bu kadar kolayca itmezdi.

Mürekkebin tükenmesi ile bitiyor rüya defterine düştüğüm notlar da. Oysa rüyam uzun, çok uzun. Bundan sonrasını yazmak için, yüreğimdeki çatlaklardan sızan acı sıvıyı yeniden biriktirmem gerekecek. Bir kez daha yazmadan önce göz yaşlarımla kalemimi ıslatmam, arındırmam gerekecek. Şöyle bir bakıyorum da önceki sayfalarda yazdıklarımı, unutmak için hırsla yazmaya başlamışım. Neden unutulsun ki, diyerek de bitiresim var. Neden unutulsun ki...

Ekim 2024

20. YILIMIZDA

EDEBİYATIN ZİRVESİNE ÇIKIYORUZ!

James Joyce'un Başyapıtı "ULYSSES" Üzerine
Söyleşi

Konuklar: Prof.Dr. Erdoğan KARTAL
Yazar, çevirmen Fuat SEVİMAY

Kokteyl ve Söyleşi Tarihi:
25 Aralık Çarşamba 18.00
Yer: Nilüfer Kent Konseyi

NİLÜFER
KENT KONSEYİ
MELİH ELAL
OKUMA GRUBU